

Dijital Sine-Forum: Kuru Otlar Üstüne Filminin Seyirci/ Kullanıcı Yorumları Üzerine Bir Değerlendirme

Digital Cine-Forum: an Evaluation of Audience/User Reviews on the Film About Dry Grasses

Aysu UĞUR BALCI 

Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Received: 06.01.2025 ■ Kabul Accepted: 19.03.2025

ÖZ

Film izleme pratiklerinin yanı sıra seyir sonrasında filmi tartışmak ve yorumda bulunmak dijital kültürün parçası haline gelmektedir. Hem dijital platformlardan film izlemek hem de dijital alanda içerikle ilgili fikirlerin paylaşılması, günümüzde seyircinin, kullanıcı olduğu bir düzlemde ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda dijitalleşmenin imkanları sine-foruma olanak vermektedir. Sine-forum, film üzerine düşünen seyircileri buluşturan ortak ağlardır. Katılımcı kültürün bir unsuru olan ağlar, birbirini tanımayan seyircileri ortak mecrada buluşturmaktadır. Çalışmanın amacı, dijital ağlarda film eleştirisi yapan kullanıcıların, katılımcı kültür bağlamındaki rolünü ele alarak günümüz seyir sonrası pratiklerini analiz etmektir. Geleneksel seyirci araştırmalarının dijital ağlar bağlamında nasıl adapte edilmesi gerektiği ve dijital çağda seyirci etkileşimlerinin hangi konular çerçevesinde ele alındığı sorusu, temel bir araştırma problemini oluşturmaktadır. Film çalışmalarında, seyircinin seyir sonrası filmi değerlendirme pratiklerinde dijital ağların oynadığı rolü ve bu etkileşimin film eleştirisine yansımalarını belirlemek, bu çalışmanın temel araştırma problemidir. Bu durum, seyirciyi eleştirel üretimin bir parçası haline getirmekte ve dijital ağlar üzerinden şekillenen yeni bir film değerlendirme kültürünü ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda çalışmada sinemalar.com sitesinde "Kuru Otlar Üstüne" filmine gelen kullanıcı/seyirci yorumları, ortak temalar açısından ele alınacaktır. Çalışma, yorumların hangi noktalar üzerinde yoğunlaştığını anlamak ve yorumları katılımcı kültür, film eleştirisi, kullanıcı/seyircinin konumu, sanat filmi gibi açılardan ele almaktadır. Çalışmada nitel içerik analizi yapılarak seyirci yorumları incelenmiş ve tematik analizle ortak kodlar oluşturulmuştur. Çalışmanın sonucunda, katılımcı kültür kapsamında geri bildirim ve etkileşimin sanat filmi izleyicileri için dijital bir pratik haline geldiği görülmüştür. İzleyiciler, ekran iletişimini dijital sine-forumlar aracılığıyla sağlamakta ve ağlar, ortak beğeniye sahip bireylerin birbirlerine ulaşmasına olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, izleyicilerin dijital ağları kendi tercihleri ve eleştirel yaklaşımları doğrultusunda biçimlendirdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Katılımcı Kültür, Seyirci, Film Çalışmaları, Sine-Forum, Dijitalleşme, Sanat Sineması.

ABSTRACT

In addition to film viewing practices, engaging in post-viewing discussions and providing commentary on films have become integral components of digital culture. The simultaneous access to films through digital platforms and the exchange of opinions in online spaces highlight the necessity of conceptualizing the audience as active participants within the digital media landscape. In this context, digitalization enables the formation of sine-forums, which function as shared networks connecting viewers who engage critically with films. As a key element of participatory culture, these networks provide a common space where audiences, regardless of personal acquaintance, can converge and interact. This study aims to examine the role of users engaged in film criticism on digital networks within the framework of participatory culture, while also analyzing contemporary post-viewing practices. A central research problem emerges regarding the adaptation of traditional audience research methods to the digital network context and the ways in which audience interactions are framed within the digital era. In the field of film studies, the primary research problem of this study concerns the role of digital networks in shaping audience practices related to post-viewing film evaluation and the influence of these interactions on film criticism. This shift positions audiences as active contributors to critical discourse and fosters the development of a new film evaluation culture shaped by digital networks. In this regard, the study focuses on user/audience reviews of the film "Kuru Otlar Üstüne" (About Dry Grasses) on the Sinemalar.com website, analyzing them through the lens of common thematic patterns. The research investigates the primary themes around which these reviews are concentrated and examines them in relation to participatory culture, film criticism, user/audience positioning, and art cinema. A qualitative content analysis was conducted to examine audience comments, while thematic analysis was employed to identify recurring patterns. The findings suggest that within the framework of participatory culture, feedback and interaction have become integral digital practices for art cinema audiences. Viewers establish peer communication through digital sine-forums, facilitating connections among individuals with shared aesthetic preferences. Furthermore, it can be asserted that audiences actively shape digital networks based on their personal preferences and critical approaches.

Keywords: Participatory Culture, Audience, Film Studies, Cine-Forum, Digitalization, Art Cinema.



Giriş

Yakın dönem seyirci çalışmalarına bakıldığında dijitalleşmenin büyük yer tuttuğu görülmektedir (Cook, 2020; Medin & Kaymak, 2022; Sarı & Türker, 2021; Uğur Balcı, 2024 vb.). Zira gündelik hayatın her alanında olan dijital pratikler film izleme, film sonrası yorum yapma, filmi tartışma, başka sinefillere ulaşma, filmi puanlama açılarından dijital kültürün alışlagelen bir özelliği olmuştur. Dijitalleşme sayesinde içerikler plastik ve şekillendirilebilir yapıyla kullanıcılar tarafından yeniden yorumlanmakta ve düzenlenebilmektedir (Ryan, 2019: 160). Böylelikle seyirciler aynı zamanda birer kullanıcı olmaktadır. Seyirciler hem kendileri gibi ortak beğenilere sahip kişilere hem de filmin üreticilerine dijital ağlar sayesinde sesini duyurabilmektedir. Bu da seyircilerin kişisel tercihlerini gerekçelerle açıklamalarına, içeriği puanlamalarına ve yorum yapmalarına olanak vermektedir. Jenkins (2019), dijitalleşmeyle birlikte katılımcı kültürün daha da aktifleştiğini vurgulamaktadır. Özellikle hayran kitleleri içeriği yorumlayarak, analiz ederek ve yeniden üreterek eserlerin merkezinde durmaktadır. Bu durum, tekno-iyimserler için seyircinin geleneksel medya karşısındaki pasifliğini ortadan kaldırarak medya araçlarını kendi amacına göre kullanan, ondan doyum sağlayan, dijital platformları benimseyen, ağlarda kendine yer edinen aktif seyirci/kullanıcıların önünü açmaktadır.

Sinema açısından düşünüldüğünde popüler kültür ürünlerinin baskınlığı ülkemizde yoğun olarak görülmektedir.¹ Alternatif film arayışında olan seyirciler sanat sineması/festival filmleri ya da bağımsız filmler olarak adlandırılan kategorideki yapımlara da beyaz perdenin yanı sıra dijital platformlardan ulaşmaktadır. Bazı seyirciler için film seyrinden sonraki aşamanın ise filmi yorumlamak, sinema yazarlarının analizlerini okumak ve filmi puanlamak olduğu görülmektedir (Uğur Balcı, 2024: 213). Tekno-iyimserlerin dijital kamusal alan

olarak gördüğü internet, ağ toplumunun (Castells, 2008: 621) merkezinde yer alarak fikirlerin kamusal alanda görünür olmasına yardımcı olur. Özellikle ülkemizde sanat filmi seyircilerinin ana akım film seyircilerine nazaran daha spesifik bir alanı oluşturduğu düşünülürse, sanat filmi seyircilerinin ağlardaki etkileşimi ve yorumları önemli hale gelmektedir. Web siteleri, uygulamalar ve sosyal ağlar seyirciye filmle ilgili yorum yapma, filmi puanlama, başkalarının yorumlarına cevap yazma, yorumları beğenme ya da beğenmeme gibi film sonrası pratikleri dijital alana taşır. Bu özellikler dijital ağlarda sine-forumu ortaya çıkarmaktadır. Geleneksel seyirci araştırmalarının dijital ortamlarla nasıl uyumlandırılması gerektiği ve dijital çağda seyirci etkileşimlerinin nasıl değerlendirileceği önemli bir araştırma sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Film çalışmalarında, seyircinin seyir sonrası film değerlendirme süreçlerinde dijital platformların oynadığı rol ve etkileşimin film eleştirisine olan yansımaları bu çalışmanın temel araştırma problemidir. Dijital ağlar, geleneksel film eleştirisi anlayışını değiştirerek seyirciyi aktif bir katılımcı haline getirmekte ve yeni bir eleştirel kültür inşa etmektedir. Bu dönüşüm, katılımcı kültür çerçevesinde film eleştirisinin ve seyir pratiklerinin nasıl evrildiğini anlamak açısından önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Çalışmanın amacı, sanat filmlerine yönelik eleştirilerin dijital platformlarda nasıl şekillendiği, seyircinin bu platformlarda nasıl bir kimlik kazandığı ve dijital kültürün film eleştirisine nasıl yön verdiğinin incelenmesidir. Bu bağlamda çalışmada Nuri Bilge Ceylan'ın Altın Palmiye ödülü kazanan ve adından sıkça söz ettiren *Kuru Otlar Üstüne* (2023) filmine gelen yorumlar ele alınacaktır. Filme gelen yorumların sayısının diğer forum sitelerine oranla daha fazla olması² ve detaylı analizleri kapsaması göz önüne alındığında *sinemalar.com* isimli web sitesi örneklem olarak seçilmektedir. Filmle ilgili bilgilerin yer aldığı sitede seyircilerin sanat filmine olan bakışı, yorumların en çok hangi

1 Türkiye'de en çok gişe yapan filmlerin ticari popüler filmler olduğu görülmektedir. <https://www.cnnturk.com/kultur-sanat/sinema/tum-zamanlarin-en-cok-gise-yapan-50-turk-filmi?page=6>

2 Toplamda 56 yorum bulunmaktadır. Bu yorumların niceliği ve detaylı analizleri kapsamından dolayı niteliği ile bu site amaçlı örneklem olarak tercih edilmiştir.

konularda yer aldığı, katılımcı kültür açısından sanat filmi seyircisinin rolü, film analizlerinin biçimi ortak kodlar üzerinden ele alınacaktır. Çalışmada web sitesindeki yorumlar nitel içerik analizine tabii tutulacak, veriler tematik analizle değerlendirilecektir.

Seyir Pratiklerinde Dijitalleşme, Katılımcı Kültür ve Sine-Forum

Geleneksel seyir deneyimi sadece sinema salonlarına olanak verirken artık isteğe bağlı yayın hizmetlerinden, platformlardan ya da sitelerden filmlere ulaşmak kolaylaşmıştır. Van Dijk, Poell & De Wall (2018: 1) içinde yaşadığımız bu topluma platform toplumu adını vermektedir. Platform toplumunda içeriğe ulaşmak, içeriği yorumlamak, sosyalleşmek, farklı insanlarla sohbet etmek, filmle ilgili yorumları okumak gibi tüm edimler dijitalle taşınmıştır. Beyaz perdenin yanına televizyon, telefon, bilgisayar gibi ikincil ekranlar eklenmiştir. Ekranlar arası geçiş, yöndeşmeyi/yakınsamayı meydana getirmektedir (Jenkins, 2019: 19). Yöndeşme, içeriğin farklı araçlardan izlenmesinin önünü açmıştır. Öyle ki bununla birlikte dijital platformlar gündelik yaşamın merkezine konumlanarak zamandan ve paradan tasarruf, konfor, içeriğe istediğin zamanda ulaşma, durdurma, puanlama gibi avantajlar sunmaktadır (Yong Jin, 2021: 26; Sarı & Türker, 2021: 71-72; Başer & Akıncı, 2020: 877; Uğur Balcı, 2024: 205). Bu ev *sinemaları* (Dewdney & Ride, 2006: 42) araçların yöndeşme özelliğiyle zaman ve mekândan bağımsız hale gelmiştir. Dijitalleşmenin getirdiği hızlilik, akış, etkileşimsellik, ağlarda gezinti ve kolaylık sayesinde hem seyir hem de seyir sonrası fikir alışverişi dijital pratiklerde kendine yer bulmuştur.

Seyircinin kullanım pratikleri, ana akım kuramlarda 1940-1960 yıllarında kullanımlar ve doyumlar yaklaşımıyla önemli hale gelmiştir (Katz, 1959: 2). Bu yaklaşımda bireyin medyayı ne amaçla kullandığı sorusu gündemdedir. Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı, gereksinimlere odaklanmaktadır (Laughey, 2010: 58). Bununla birlikte, içeriği

yönlendiren izlerkitle olmaktadır (Özçetin, 2018: 113). Liberal ekonomi politik yaklaşımı da içeriği izleyicinin belirlediğini öne sürmektedir (Güngör, 2020:128). Eleştirel kuramlara bakıldığında ise İngiliz kültürel çalışmalar ekolünün alımlama kuramıyla seyirciye önem atfettiği, okuma biçimleriyle mesajın farklı olarak yorumlanabileceğini savunduğu görülmektedir. Tüm bu yaklaşımlarda metin yerine birey öne çıkmaktadır. Seyircinin beklentileri, fikirleri, seyir pratikleri dijitalleşmeyle dönüşüm göstermekte ve bireyin konumu tartışılmaktadır.

Günümüzde seyircinin film seçme motivasyonlarında da dijital unsurlar önemli yer tutmaktadır. Filmle ilgili puanları göz önüne almak, dijital ağlarda yorumları okumak, fragman izlemek, film analizlerine bakmak gibi edimler dijitalleşmeyle yeni pratikleri ortaya çıkarmaktadır. Özellikle ağ toplumu, “toplumun yeni sosyal morfolojisini³ oluşturmaktadır” (Castells, 2008: 621). Seyirci kimliğinin yanına eklenen kullanıcı kimliği ile günümüzde üreten-tüketici (Toffler, 2008: s. 17) hem içeriği tüketen hem de paylaşımlar ve etkileşimlerle içeriği yeniden üreten konumdur. Jenkins’in (2004: 37) *katılımcı kültür* kavramı dijitalleşmeyle birlikte daha sık tartışılan bir kavram olmaktadır. Jenkins ve diğerleri, katılımcı kültürün özelliklerini şöyle belirtmektedir; “sanatsal ifade, sivil katılımın önündeki engellerin azalması, üretimlerin başkalarıyla paylaşılması, deneyimlilerden acemilere aktarılan bir mentörlük, katkılarının önemli olduğuna inanan üyeler, sosyal bağlantı, istediği zaman katkıda bulunmakta özgür olduğunu bilen kişiler” (2009: 7). Dijital kültürün bu özellikleri, kullanıcı-seyirci ikiliğinin önünü açmaktadır. Seyirciler film üreticileri gibi kendi sanatsal ifadelerini ağlarda paylaşabilmektedir. Bu da sivil katılımı açığa çıkararak aktif bir kullanıcı olma yolunu teşvik etmektedir. Dijitalleşme, içeriğin kamuya açık olarak tartışılmasına bir zemin oluşturmaktadır (Jenkins, 2003: 287). Seyirciler, önceden içerikle/filmle ilgili düşüncelerini sadece yakın çevresiyle konuşurken şimdi ağlar sayesinde tanımadığı kişilerle ortak konularda fikir alışverişi

3 Biçim, yapı.

yapabilmektedir. Bu sosyal bağlantı sayesinde içeriğin dolaşımı ve üzerine konuşulması daha dinamik ve geniş bir süreci kapsamaktadır. Jenkins'e göre seyirci artık pasif bir konumdan aktif bir konuma geçerek içeriği seçen, yeniden üreten, yorum yapan ve içeriği dönüştüren kişiler olmaktadır. Geleneksel medya ve yeni medya seyirciliği arasındaki farka değinen Jenkins, yeni medya tüketicilerini sosyal olarak bağlantılı, göçebe, iletişim ağlarını çeşitli yönde kullanan, katılımcı ve görünür olarak tanımlamaktadır (2019: 40). Jenkins bu durumun hayran kültürüyle belirgin olduğunu vurgulamaktadır. Hayranlar, bir dizi ya da film üzerinden konuşarak, onu inceleyerek, paylaşarak içeriği tekrar ele almaktadır. Hayranlar ya da seyirciler artık "filmlerin gidişatını belirleyen, filmler üzerine tartışan yorum geliştiren, film üretim sistemine etki eden aktörler olarak belirlemektedir" (Tuğan, 2023: 26). Böylelikle seyirci, fikirlerini ağlarda paylaşan, ağlardaki yorumlardan etkilenen, içeriğe yön veren, aktif bir konumdadır. Jenkins (2019: 40), tekno-iyimser bir bakışla kullanıcıların istedikleri an iletişime geçebildiği, özellikle hayran gruplarının içeriği farklı olarak okuyabildiği aktif bir sürece vurgu yapar. Örneğin, araştırmalarda seyircilerin filmleri seçerken film keşfetme ağı olan Letterboxd'u kullandıklarını ve içeriğe puan verme, yorum yapma, başka seyircilerle iletişime geçme gibi alternatif değerlendirme yöntemlerini tercih ettiği görülmektedir (Turgut, 2024: 272, Uğur Balci, 2024: 215). Geleneksel film eleştirileri, gazete ve dergilerde sayılı kişiler tarafından yapılan bir değerlendirmeyken, dijital ağlarda bu sayı giderek artmış ve eleştiri anonim hale gelerek dijital kültürünün bir parçası olmuştur (Gillespie, 2012: 59). Tekno- iyimserler bunu katılımcı kültürle ele alırken bazı düşünürler eleştirinin boyutunun değiştiğini ileri sürmektedir. Fazla sayıda yorum, bireysel ölçütler, ağı sağladığı imkanlar ve farklı platformlar, herkesin birer film eleştirmeni gibi yorum yapmasının önünü açmıştır. Ancak böylelikle filmler geleneksel dağıtım ağından çıkarak dijital ağlarda hem gösterim hem de analiz edilme açısından yaygınlık kazanmaktadır. Bu da sinemanın sosyal bir forum haline gelmesini sağlamaktadır. Film üzerine konuşmak, tartışmak, filmi analiz etmek sine-forumun dijitaldeki temel

özellikleridir. Örneğin, filmler üzerine yapılan yorum ve analizlerin olduğu web sitelerinin arttığı görülmektedir. Dijital sanat dergileri (Altyazı, Sekans vb.) Youtube kanalları (@filmegitimedenönce, @sinemori vb.), Instagram sayfaları (@dizifilmsahneleri, @birazcıkfilm vb.), bloglar ve siteler (sinemalar.com, Letterboxd, filmhafızası.com) gibi oluşumlarla film analizi ve film eleştirileri yaygın bir kültür haline gelmektedir. Sosyal ağlar ve sitelerde içerik üreten yazarların dışında kullanıcı/seyircilerin kendileri de yorum yapabilmekte, yorumları okumakta, filmleri puanlayabilmekte hatta yorumları beğenebilmektedir. Etkileşimli geri bildirimin olduğu bu seyir biçiminde seyircinin aktif rolü daha fazla olmaktadır. Gillespie'ye göre (2012: 59) yargı artık salt kişisel tercihe indirgenmiş, popüler kültürün baskınlığı karşısında avangart potansiyel bir kayba uğramıştır. Ancak bağımsız/sanat/avangart filmlerin seyircisi de ağlarda söz sahibi olmaya devam etmektedir. Bu tür filmlerle ilgili yorumlara bakıldığında iyi, kötü, yüzeysel ya da derinlemesine analizler göze çarpmaktadır. Seyircilerin, sanat filmlerini algılama biçimi ve yorum yaptığı platformlar da önem kazanmaktadır. Sosyal ağlar, web siteleri, bloglar, platformlar, uygulamalar seyircinin söz sahibi olmasına uygun olarak geliştirilmekte ve yorum yapmak dijital kültürün bir parçası haline gelmektedir. Bireysel tercihler, beğeniler ve yorumlar ağlarda görünmekte ve geniş kitlelere ulaşmaktadır. Dijital kültür seyircinin film yorumları ve analizleriyle şekillenmektedir. Böylelikle medya tüketim kalıpları dijital teknolojilerle değişikliğe uğramaktadır (Jenkins, 2003: 287).

Sanat Sineması- Ticari Sinema Ayrımı

Avrupa'da sinemanın doğuşu ve sanat akımlarının etkisiyle, bağımsız ve yenilikçi filmlerin üretildiği görülmektedir. Sanatçılar ve düşünürler, sembolizm, sürrealizm, dadaizm, fütürizm gibi sanat akımları ile kendi manifestolarını oluşturarak sanata farklı açılardan bakmıştır. Bu manifestolar, sanatın klasik yansıtıcı kodlarını yıkarak yeniden inşa etmekte, yeni deneyimlerle farklı perspektifler yaratmaktadır. Sinema açısından bakıldığında da sanat akımlarının etkisi görülmektedir. Sinema, Avrupa'da yeniliklerin öncüsü konumundayken,

Amerika'da popüler kültürün etrafında şekillenen bir yapı olmuştur. Bu yapı sinema tarihinde Avrupa merkezli sanat sineması ile Amerika merkezli ana akım film tarzı olarak sınıflandırılmaktadır (Betton,1990; Clarke, 2012; Kovacs, 2010). Öyle ki, bu ayrım zamanla ülke sinemasının özellikleri olmaktan çıkarak, sinemaya dair üretimleri sınıflandırmaya olanak vermektedir. Monaco (2022: 234), 1920'li yıllarda Amerikan sinema endüstrisinin dünya pazarındaki egemenliği karşısında bazı Avrupalı yönetmenlerin Amerika'ya gittiklerini belirtmektedir. Böylelikle hem Amerika'da hem de Avrupa'da sanat ve ticari filmler görülmektedir. Fakat Hollywood'un altın çağı olan 1930'larla birlikte, Amerika büyük ticari başarılar elde etmiş ve o zamandan günümüze daha çok popüler filmler üretmiştir (Monaco, 2002: 220). Monaco (2002), sinema tarihinde *film/movies/cinema* arasında farklılıklar olduğunu belirtmektedir. Bizde aynı anlama gelen sinema-film, dünya sinema tarihinde ekonomi ve endüstriyle ilişkili *movies*, politikayla ilişkili *film*, estetik olanla ilişkili *cinema* kavramıyla anlam kazanmaktadır. Zira sinema, endüstriyel, politik ve estetik bir ifade aracı olarak çeşitli yönleriyle ele alınmaktadır. Filmler, birer endüstri aracı olarak ticari kaygı gözetmektedir. Filmin üretim ve dağıtım süreci, ekonomik sermayeyle oluşturulmaktadır. Filmler aynı zamanda ideolojik bir dil olarak öykü aktarım aracıdır. Bunun yanı sıra, yönetmenin temel derdini estetik kaygı gözeterek inşa ettiği filmler, sinemanın 7. sanat olma özelliğini ortaya çıkarır. Bu farklılık, filmin üretim, dağıtım ve seyirci aşamalarında belirgin olmaktadır. Festival filmi/sanat filmi/ düşünce-yoğun filmler (Öztürk, 2018: 39) gibi tanımlamalar popüler-ana akım film anlatısından farklılaşmaktadır. Ana akım-ticari filmlerin üretim amacı gelir elde etmek, klasik tür kodlarının devam ettirmek, hoş zaman geçirilmesini sağlamak gibi etmenlerdir. Filmlerin üretim aşamasında yüksek bütçelerin olduğu ve profesyonel oyuncuların yer aldığı, türün özelliklerini yansıtacak şekilde kurgulandığı, hızlı sahneler ve dinamik kurgunun yoğun olduğu *cazibe sineması* göze çarpmaktadır (Gunning, 2006: 384). Klasik anlatının olduğu popüler filmler, seyircinin beklentisini karşılayacak şekilde üretilmekte, seyirci önceden ne izleyeceğini tahmin etmektedir (Kirel, 2018: 208). Dağıtım açısından ise popüler filmler

vizyonda ve dijital platformlarda kendine geniş bir yer bulabilmektedir.

Sanat filmi/bağımsız film/festival filmi/modern film gibi alternatif üretim ve dağıtım ağına sahip filmler, daha çok düşünsel ve sanatsal önceliklerle tasarlanmaktadır. Sanat filmleri "görsel biçeme yönelik vurgu (bakışın kurumsallaştırılmış bir gösteriye değil bireysel bir bakış açısına göre düzenlenmesi)" ile öne çıkmakla birlikte olaydan çok karakterlere odaklanmaktadır (Neale (2010: 85). Bağımsız-sanat filmlerinde, klasik anlatının iyi-kötü, güzel-çirkin, kahraman-suçlu gibi ayrımları net değildir. Andre Bazin, Andrew Sarris gibi düşünürler auteur kuram kavramıyla yaratıcı yönetmenin tema ve biçim tutarlılığı gözeterek kendi sinema dilini oluşturduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda, yaratıcı yönetmenin asıl amacı ticari kaygıdan ziyade seyirciyi düşündürmek, şaşırtmak, estetik denemeler yapmak ve modern bir anlatı oluşturmaktır. Modern sinema, Alman dışavurumcu sinema ve Fransız Yeni Dalga akımlarıyla kırılma yaşamış, tür kodlarını kalıpların dışında kullanmıştır (Kovacs, 2010: 20). "Modernist sinema, biçimsel kaygılara ayrıcalık tanıyarak, anlam üretme pratiklerini görünür kılan ve sorgulayan sinemadır" (Hayward, 2002: 237). Deleuze de (2000:3) modern sinemanın alışlagelmiş kalıpların dışına çıkarak seyircinin duyu-motor mekanizmasını afallattığını ileri sürmektedir. Sanat sineması olarak benimsenen modern/bağımsız sinemanın üretim aşamasında daha küçük bütçelerle hazırlandığı, dağıtım açısından festivallerde, dijital platformlarda, butik sinema salonlarında yer aldığı söylenebilir. Seyirci açısından ise popüler film seyircisi ve sanat filmi seyircisi arasındaki ayrım göze çarpmaktadır (Chuu, Chang & Zaichowsky 2009: 215, İpek, 2019: 88; Uğur Balcı, 2024: 244). Popüler film seyircisi, sinemaya sosyalleşmek için gitmekte ve hoş zaman geçireceği filmler aramaktadır. Bağımsız film izleyen seyirci ise ana akım dışındaki alternatifleri izleyen, filmin kendisi için sinemaya giden ve kendini entelektüel hisseden (İpek, 2019: 88), görme biçiminde farklılıklar arayan seyirci olmaktadır. Günümüzde bu ayrım kesin sınırlarla ayrılmasa da (her ikisini izleyen seyircinin de olduğu görülmektedir), seyircilerin bir filminden

ne beklediği onları bu sınıflandırmaya tabii tutmaktadır. Sanat filmi seyircisi sinemayı kültürel bilgi, prestij, entelektüellik, deneyim ve estetik öge olarak görmektedir (Vahemetsa 1970; akt. Chuu vd., 2009: 2017). Sanat filmi seyircisi, estetik alımlamaya yatkın kişiler olmaktadır. Estetik alımlama yapan kişi, farklı görme biçimlerine sahip, klasik olandan ziyade yeni formlara açık, filmi sanat eseri olarak gören kişilerdir. Estetik alımlama, beğeni kriterinin deneysel ve yaratıcı formlara daha açık olmasıdır. Silvia (2007) buna *estetik akıcılık* adını vermektedir. Seyircinin bakışı, popüler kültürle çevrili olabileceği gibi bireysel uğraş ve kültürel sermayenin de rolü ile yeni ve farklı olana ilgi duyulduğu görülmektedir (Uğur Balcı 2024: 247). Böylelikle, hem filmin üretim ve dağıtım aşaması hem de seyircinin beklentileri ve tercihleri değişebilmektedir.

Yöntem

Sanat filmleri, genellikle sınırlı izleyici kitlesine hitap eden, belirli bir estetik ve anlatı anlayışına sahip yapımlar olduğu için, bu filmlere yönelik çevrimiçi yorumların ne tür temalar içerdiğini analiz etmek, sanat sinemasının dijital çağdaki konumunu anlamak açısından önemli bir katkı sunacaktır. Dijital ağlardaki sine-forumlar, sinema eleştirisini yalnızca uzmanlar tarafından yapılan bir faaliyet olmaktan çıkarıp, izleyiciyi de bu sürece dahil eden bir alan yaratmaktadır. Araştırmanın amacı, sanat sineması izleyicisinin dijital platformlarda nasıl konumlandığı, film hakkındaki yorumlarının hangi unsurlar üzerinde yoğunlaştığı ve sanat sinemasına dair görüşlerin film özelinde hangi temalar etrafında şekillendiğidir.

Dijitalleşmeyle birlikte medya mecralarının ele alınmasına sosyal ağlar, web siteleri, uygulamalar, platformlar gibi dijital kültür öğeleri de eklenmektedir. Fotoğraf, video, gazete, reklamın yanı sıra web siteleri, sosyal ağdaki yorumlar, içerikler, gönderiler, etkileşimler de birer doküman olmaktadır. Bu çalışmada www.sinemalar.com sitesinde *Kuru Otlar Üstüne* ile ilgili bilgilerin yer aldığı sayfadaki seyirci yorumları nitel içerik

analizine tabii tutulacaktır⁴. Amaçlı örneklem olarak sinemalar.com sitesinin seçilme nedeni filmle ilgili 56 adet yorumun yer alması ve bu yorumların iyi-kötü gibi yüzeysel yorumlardan oluşmamasıdır. Nitel içerik analizi, birbirine yakın olan verilerin ortak temalarla ele alındığı ve içeriklerin tarandığı bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2016: 242). Nitel içerik analizi, materyallerin sistemli bir şekilde anlamlandırılmasını sağlar. Zira “anlam verili değildir, anlamı biz inşa ederiz” (Schreier, 2012: 2). Veriler, temalara ayrılarak seyircinin filme ilgili hangi konular üzerinden yorum yaptığı ve analiz biçimleri açısından değerlendirilecektir. Veriler, tematik analize tabii tutulacaktır. Tematik analizde verilerde tekrarlayan temalara, anlam kalıplarına ve önemli kavramlara yer verilecektir. Veride anlamlı bölümler belirlenerek kısa kelimeler veya ifadelerle kodlanacak, sonrasında temalar belirlenecektir. Belirlenen temalar, araştırma soruları çerçevesinde kodlanacaktır.

Çalışmanın araştırma soruları şu şekildedir;

1. Filmle ilgili yorumlar hangi temalar üzerinde yoğunlaşmıştır?
2. Dijital sine-forum, sanat sineması seyircilerinin filmle ilgili tartışma ve eleştiri süreçlerini nasıl şekillendirmektedir?
3. Dijital sine-forumda, film eleştirisi yapan kullanıcıların katılımcı kültür bağlamındaki rolü ve konumu nasıldır?

Yorumlar en eski tarihten en yeni tarihe göre ele alınmıştır. Mayıs 2023 ile Aralık 2024 arasındaki yorumlar değerlendirilecektir. En eski yorum olan Mayıs 2023, filmin fragmanının paylaşılmasıyla birlikte yapılmıştır. Ancak film vizyona girdikten sonra yapılan yorumlar daha fazladır.

Analiz ve Tartışma

Kuru Otlar Üstüne Filminin Kısa Bir Değerlendirmesi

⁴ <https://www.sinemalar.com/film/268083/kuru-otlar-ustune#comments>

Kuru Otlar Üstüne Nuri Bilge Ceylan'ın 2023 yılında gösterime giren Türkiye, Fransa ve Almanya ortak yapımı filmidir. Film, 76. Cannes Film Festivali'nin yarışma filmleri arasında yer almıştır. Dram türünde olan filmin senaryosu Nuri Bilge Ceylan, Ebru Ceylan ve Akın Aksu'ya aittir. Film, Doğu Anadolu'nun bir köyüne resim öğretmeni olarak atanan Samet'in bu doğu köyünde yaşadığı sorunları, diğer öğretmen arkadaşlarıyla ilişkisini, öğrencilerle arasında çıkan dedikoduları (öğrencisini taciz ettiği üzerine aldığı uyarı vb.) ve Samet'in sıkışmış ruh halini konu edinmektedir. Samet atandığı bu ilden bir an önce gitmeyi beklemektedir. Depresif ve mutsuz bir kişiliği vardır.

Film, 197 dakikadır. Nuri Bilge Ceylan'ın diğer filmlerinde olduğu gibi sanat filmi anlatısı dikkat çekmekte ve zaman-imağ (Deleuze, 2000: 3) sinemasına yakınlık göstermektedir. Modern sinema ya da zaman-imağ sineması, zamanın içkin varlığını hissettiren, özdeşleşme yerine yabancılaşma yaratan, felsefi-düşünsel bir sinemadır. Kovacs (2010: 68), modern sinemanın insani durumları derinlemesine ele aldığını belirtmektedir. Film, olaylar silsilesi yerine karaktere odaklanan yapısıyla dikkat çekmektedir. Aynı zamanda film, sinematografik olarak fotoğraf imgeye yakın şiirsellik sunmaktadır. Filmin içinde fotoğraf kareleri yer almakla birlikte Ceylan, daha önce Türk sinemasında çok sık yapılmayan bir denemeye 4. duvarın yıkımını sağlamakta ve seyirciyi filme yabancılaştırmaktadır. Samet karakteri evin odasından çıkarken bir anda film setinin içinden geçmekte ve set içindeki banyoya gidip geri gelmektedir. Bu plan-sekansta kamera Samet'i takip etmektedir. Samet hiçbir şey olmamış gibi tekrar film evreninin ait olduğu odaya geri gelmektedir. Böylelikle film anlatısı, klasik anlatıdan farklı olarak kurgulanmaktadır. Yabancılaşma, felsefi sorgulama, estetik-sinematografik kadrarlar ve diyaloglar sanat filmi anlatısına yaklaşmaktadır. Film aynı zamanda 2023 yılında Merve Dizdar'ın Cannes'da en iyi kadın oyuncu ödülünü kazanmasıyla çok konuşulan bir film olmuştur. Film farklı ülkelerde gösterime girerek uluslararası bir üne kavuşmuştur. Gerek Nuri Bilge Ceylan'ın auteur kimliği gerek de filmleri ulusal/uluslararası

birçok ödüle layık görülmüş ve Türk sinemasının önemli yaratıcı yönetmenleri arasında yer almıştır. Film, beyaz perde gösteriminden sonra Netflix'e yüklenmiştir.

Yorumdan Öte: *Sinemalar.com* Sitesindeki Kullanıcı/Seyirci Yorumları

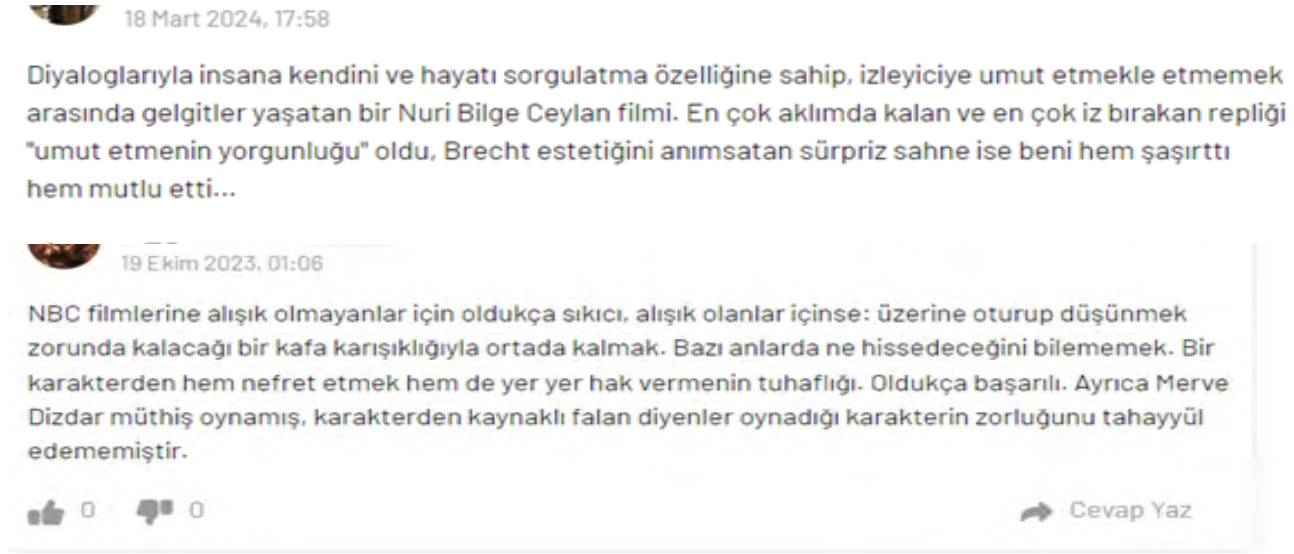
Filme gelen 2023 tarihli yorumlar ağırlıklı olarak filmi vizyonda izleyen, 2024 yılında yapılan yorumlar ise dijitalde (Netflix) izleyen seyircilerin yorumları olmaktadır. Seyirci yorumlarına bakıldığında bazı ortak temalar göze çarpmaktadır. Bunlar; zaman imaj ve sanat sineması anlatısı, duygular ve gerçeklik, taşra teması, film eleştirisindeki detaycılık üzerinedir.

Zaman İmaj ve Sanat Sineması Anlatısı

Zaman imaj sineması (Deleuze, 2000: 3), zamanın içkin olarak hissedildiği, uzun plan-sekansların yoğun olduğu, seyircinin aktif katılımının beklendiği modern sinemadır. Modern sinema, daha çok imajlara ve karaktere odaklanmakla birlikte ucu açık bir sonla biterek seyircinin zihninde çeşitli olasılıklarla var olmaktadır. Sanat sineması/bağımsız sinemanın amacı, bu bağlamda düşünsel ve sanatsal bir yapı kurmaktır. Olay örgüsünden ziyade duruma odaklanan zaman-imağ sineması, karakterleri daha derinlemesine ele alır. Seyirci, izleyeceği filmde neler olacağını tür sinemasında olduğu gibi tahmin edememektedir. Zira sanat sineması, tür uylarımlarının dışına çıkarak beklenen biçimde tasarlanmamaktadır. Bu açıdan, filmin klasik anlatının giriş-gelişme-sonuç düzleminden uzak olması seyircilerin dikkatini çekmektedir. Bazı seyirciler, bu tür denemeleri yenilikçi bulmaktadır. Ceylan'ın, Samet'i film evreninden set evrenine çıkardığı yabancılaşma sahnesi, bazı seyirciler tarafından olumlu karşılanmaktadır. Seyirciler, bu durumu "ne hissedeceğini bilememek" olarak tanımlamaktadır. Karakterleri iyi veya kötü olarak sınıflandırmamak, karaktere hem yakın hem de uzak hissetmek ve film üzerine düşünmek, modern sinemanın temel özelliklerindendir. Yabancılaşma da modern sinemanın belirgin unsurlarından biridir. Seyirciye, izlediği şeyin bir kurmaca olduğu sıkça hatırlatılır.

Görsel 1

Kullanıcı-Seyirci Yorumları



Seyirciler, filmi hayatı sorgulatacak ve üzerine düşünülecek bir konu olarak görmektedir. Modern sinemanın felsefi yönü seyircinin de farkında olduğu bir durumdur. Öyle ki sinema, bazı seyirciler için eğlenip unutulacak bir aktiviteden ziyade sorgulayacakları sanat eserleridir. Filmler, sanat filmi seyircileri için deneyim ve bilgi kaynağıdır (Vahemetsa, 1970; akt. Chuu vd., 2009: 2017). Seyircinin, sinemaya dair terminolojileri bildiği ve yönetmenin ne yapmak istediğini anladığı görülmektedir. Brecht estetiği, ana akım sinemanın yaratmak istediği özdeşleşmeyi kırmayı hedefler ve 4. duvarın yıkımını öne sürer. Karakter birden kameraya bakabilir ya da

film içinde film çekilerek seyirciye izlediği şey hatırlatılır. Sanat sineması anlatısında karşılık bulan bu teknik, Türk sineması için bir denemedir. Bununla birlikte, seyircilerin zaman-imajı algılama biçimi de yorumlarda görünmektedir. Zamanın içkin hissedilmesi, sürenin ve sahnelerin stabil ve uzun olması, hareketli kameranın olmaması, adeta fotoğraf karelerinden oluşması seyircilerin yorum yaptığı bir konu olmaktadır. Seyircilerin bazıları, uzunluğunun yanı sıra filmin dikkat çekici olduğunu vurgulamaktadır. Bazıları ise filmin yavaş akmasından dolayı beğenilerine hitap etmediğini belirtmektedir.

Görsel 2

Kullanıcı-Seyirci Yorumları



Yukarıdaki yorumda beğenilerin farklılaştığına dikkat çekilmektedir. Seyirciler, film kültürünün ve türünün varlığını kabul etmektedir. Bununla birlikte kullanıcı/seyirci, filmi sanat filmi olarak yorumlamakta ve bu beklentiye göre filmin anlamlandırılması gerektiğini belirtmektedir. Zaman-imağ sineması, hızlı ve dinamik bir çekim ve kurgudan oluşmak yerine daha gerçekçi ve yalın bir sinemasal dili yansıtmaktadır. Popüler sinema daha çok hoş zaman geçirilmesine odaklanan ve beklentiye karşılayan bir sinemayken, bağımsız sinema gerçekçi ve duyu-motor mekanizmasını bozan anlatılar oluşturmaktadır.

Tema, Duygular ve Gerçeklik Olgusu

Seyirciler, filmin gerçekçi ve doğal anlatısına dikkat çekmektedir. Zira sanat filmlerinin temel amacı, yönetmenin derdini çarpıcı ve gerçekçi bir anlatıyla kurgulamasından ileri gelmektedir. Yapılan yorumların çoğunda duygular ve gerçeklik meselesi büyük yer tutmaktadır.

“Daha önce hiç NBC filmi izlememiştim ve açıkçası bu filmden herhangi bir beklentim yoktu ama filmi epey beğendim. İzlediğim en iyi filmler arasına girmez ama sinematografisiyle ve gerçekçiliği ile izleme listenize üst sıralardan girmeyi kesinlikle hak ediyor diyebilirim. (30 Eylül 2023)

“Film biterken sinema salonunda kimse kalmamıştı. Sıkıldıkları için mi gittiler yoksa geç saat olduğu için mi bilmiyorum ama ben son sahneye kadar hiç sıkılmadan hep olayların içindeymiş gibi filmi izledim. Gerçek yaşamı görmek ya da yaşamın gerçeklerini görmek beni heyecanlandırdı. NBC filmlerinin en çok da bu yanını seviyorum. Filmin amacı gerçekleri apaçık ortaya koymaktır demiyorum. Ki her filmde bunu beklersek o zaman bu işin eğlence kısmını atlamış oluruz. Ama arada böyle yapımlar görmek bana iyi geliyor. Diyaloglar Ahlat ağacı filmine göre çok daha sahici ve oyuncular da yönetmenin filmleri arasında en iyilerden biriydi. Sinemada son zamanlar o kadar kötü filmler seyrettikten sonra kuru otlar üstüne çok iyi oldu. (26 Ekim 2023)”

“Of off ne denilebilir ki... film başlıyor izlemeye başlıyorsunuz bir süre sonra sanki filmin içindesiniz. Klasik bir nbc yapımı fazla söze gerek yok kesinlikle izlenmeli. Her ayrıntısıyla efsane filminden çıktım ve 2 gün etkisi surdu diyebilirim (27 Kasım 2023)”

“Filmi çok beğendim, tüm karakterler gri tonlarda. Hiçbir karakter melek değil, hiçbir karakter kötü değil. Gerçek hayattan bir kesit izliyoruz. Her karakterde kendimizden bir parça buluyoruz. Mesela ben, filmin başında milli eğitim müdürüne çok kızmıştım. Film bittiğinde ise o bürokratlara hak verdim. Filmin süresi uzun o nedenle evde izlemek zor. Filmi izlemek için konsantrasyon gerekiyor. Bence filmi mutlaka sinema salonun da izleyin. Yoksa abartıldığını düşünürsünüz (27 Kasım 2023)”

“Her zaman olduğu gibi oyunculuklar, hikâye, arka planlar çok çok iyi. Film uzun süresine rağmen izleyiciyi hiç sıkırmıyor. Diyaloglar çok derin ve anlamlı. Verilen mesajlar, kullanılan metaforlar gayet başarılı. 8/10 (27 Ocak 2024).”

“Normalde NBC filmlerini çok sevmem bunu izlerken de baya ön yargılıydım. Her an kapatma modunda izledim ama sonra baktım filmde bir doğallık var, diyaloglar ve Samet hocanın ara ara şiirsel okumaları çok iyi sonlara doğru iyice dozu yükseliyor derin fırtınaların. Alt metinleri zengin doğal gerçekçi bir film arayanlara tavsiye edilir. Uzun süresine rağmen kendini izlettirmeyi başarıyor (2 Şubat 2024).”

“Özellikle diyaloglarıyla samimi ve insana kendini sorgulattıran bir yapım. Nuri Bilge yine bir şaheser ortaya koymuş 8/10. (11 Mart 2024.)”

“NBC (Nuri Bilge Ceylan) yine süresi uzun olmasına rağmen kendini izlettiren bir yapım ortaya çıkarmış. Yapımdaki karakterlerin diyalogları çok doğaldı bu da sanki karşınızda oyuncu yok sıradan Anadolu insanı varmış gibi hissetmenizi sağlıyor, süresi uzun olmasına rağmen film aktı. 10/7.5 (14 Mart 2024.)”

“Filmin doğal karakterleri sayesinde normal hayatlara kamera tutulmuş da sanki hiçbir gerçekte oyuncu değilmiş gibi hissediyorsunuz. Filmde oyunculukları ve sahneleri genel olarak beğensem de konu olarak çok beğendiğim bir film olduğunu söyleyemem. (5 Nisan 2024).

Çoğu yorumun ortak noktası, diyalogların, çekimlerin, oyunculukların, temanın doğal ve gerçekçi olmasıdır. Yönetmenin derdini anlatması, bağımsız sinemanın başat özelliğidir. Seyircinin, karakterleri iyi-kötü şeklinde tasvir etmemesi, “gerçek yaşamı görmek ya da yaşamın gerçeklerini görmek” olarak yorumlamaları, alt metinlerin derin mesajları, samimi anlatı gibi tanımlamalar sanat filmi anlatısının seyircide karşılık bulduğunu göstermektedir. Nuri Bilge Ceylan'ın filmleri genellikle Anadolu ve taşra insanın bireysel sorunlarını toplumsal bağlamdaki yansımaları ile konu edinmektedir. Seyirciler, Ceylan'ın auteur kimliğinde bir tema tutarlılığı olduğunun bilincindedir. Gelen yorumlar bu konuya dikkat çekerek taşıyıcı nasıl işlediğini ele almaktadır.

“Anadolu insanını bu kadar güzel anlatan bir yönetmen daha yok. (29 Eylül 2023).”

“NBC'nin tüm filmlerini en az bir kez izlemiş biri olarak bu filmi de gayet beğendiğimi söyleyebilirim yıllardır bekliyordum, 5 yıl sonra yeni bir filmi izlemek benim için çok arzuladığım bir andı. Taşrayı, taşra bürokrasisini güzel işlediğini düşünüyorum (...) (30 Eylül 2023)”

“Filmin 3 saat ama bir 3 saat daha koy soluksuz izlerim. Filmin atmosferi müthiş. 3 yıl karayazıda görev yapan bir öğretmen olarak mükemmel yanıtılmış diyebilirim. Çok başarılı bir film. Sakin kafa full dikkat izleyin.9/10 (23 Ocak 2024).”

Sine-Forum: Film Eleştirisindeki Detaycılık ve Katılımcı Kültür

Jenkins (2009: 7), katılımcı kültürde kullanıcının paylaşım amaçlarını “sanatsal ifade, sivil katılımın önündeki engellerin azalması, üretimlerin başkalarıyla paylaşılması, deneyimlilerden

acemilere aktarılan bir mentörlük, sosyal bağlantı” olarak tanımlarken bu kişilerin, “katkılarının önemli olduğuna inanan üyelerden ve istediği zaman katkıda bulunmakta özgür olduğunu bilen kişilerden” oluştuğunu ifade eder. Yapılan yorumlara bakıldığında, kullanıcıların sanatsal ifade ve deneyimlilerden acemilere aktarılan bir mentörlük amacıyla yorum yaptığı ve katkılarının önemli olduğuna inanan üyelerden oluştuğu görülmektedir. Kullanıcılar, film ve yönetmenle ilgili fikirlerini aktarırken diğer kullanıcı/seyircilere bir açıklama yapma ihtiyacıyla sinema jargonlarını kullanmaktadır. Seyirciler, neyi ne için sevdiğini ya da sevmediğini diğer seyircilerle paylaşmaktadır. Zira, kamusal alanın dijitale taşınması teknolojiler için bir fırsattır. Dijital alan, farklı kişileri ortak konularda bir araya getirerek bir ağ oluşturmaktadır. Forumlarda dikkat çeken bir diğer unsur, puanlama sistemidir. Sinemalar.com sitesine bakıldığında puanlama sisteminin olmadığı sadece yorum yapma ve yorumları beğenmeye olanak tanıdığı görülmektedir. Ancak seyircilerin çoğu film yorumlarının yanına filmi 10 üzerinden puanlayarak kendi içinde bir sistem oluşturmuştur. Seyirciler filme 10 üzerinden 7, 7.5, 8, 9 gibi puanlar vermektedir. Dijital mecranın kendi kültürüne ayak uyduran seyirciler, kimi zaman da ortamı değiştirerek bir film eleştirisi kültürü oluşturmaktadır. Letterboxd gibi daha gelişkin puanlama sisteminin olmaması, seyirciler için beğenilerini ifade etmede ve puanlamada bir engel değildir. Çoğunlukla seyircilerin yorumlarının hemen arkasına puanlama yaptığı görülmektedir. Seyircilerin birbirilerinin yaptığı yorumlara beğeni işareti koymaları ya da yorumlara cevap verme özelliğinin olması dijital alanı bir sine-forum haline getirmektedir. Her yorumun altında cevap ver butonu bulunmaktadır. Bazı yorumlara ise birden çok yorumu beğenme/beğenmeme ifadesinin bırakıldığı görülmektedir. Örneğin, “kötü bir film” yorumu yapan bir kişiye 3 beğeni 8 beğenmeme butonunun olduğu göze çarpmaktadır. Bu da, Jenkins'in katılımcı kültür tezini hatırlatmaktadır. Artık dijital kültür seyircileri beğeniler ve tercihler kapsamında yorum yapma ve puanlamaya teşvik etmektedir.

Sine-forumun bir diğer özelliği de Jenkins'in hayran kültüründe bahsettiği derinlemesine tartışma ve yeniden üretme unsurlarını göstermektedir. Bağımsız filmlere ilgisi olan seyircilerin bu forumda derinlemesine film analizi yaparak paylaştıkları görülmektedir. Bu mecranın kendisi de kelime sınırı getirmeyerek uygun ortamı oluşturmaktadır. Bazı seyirciler, filmi beğenip beğenmeme açısından uzun analizler yapmaktadır.

"NBC'nin tüm filmlerini en az bir kez izlemiş biri olarak bu filmi de gayet beğendiğimi söyleyebilirim yıllardır bekliyordum, 5 yıl sonra yeni bir filmi izlemek benim için çok arzuladığım bir andı. Taşrayı, taşra bürokrasisini güzel işlediğini düşünüyorum. Karakterler arasında çatışma ve filmin gerçekçilik hissi, diyalogların su gibi akıp gitmesi son dönemlerdeki NBC "çok sesli konuşkan" filmlerinin ortak bir noktası. Detaylı film incelemelerini izlemenizin filmi sindirmenizde önemli yeri olacağını düşünüyorum. Spoiler olarak ise NBC'nin ilk politik filmi diyenler var, ben gerçekleşmiş olaydan başka politik bir şey görmediğimi söyleyebilirim. Yine Samet'in Nuray'ın evindeyken ışıkları kapattıktan sonra Samet'i setin içerisinde görmemiz daha önce hiçbir NBC filminde görmediğimiz bir şeydi. Burada yönetmen bize film izlediğimizi açıklama gereği duydu belki. Belki bunu politik eleştirilerden dolayı yaptı. Belki de bana göre Samet karakterinin üzerindeki stresi, uzaklaşmayı veya zamanı uzatmasını gösterdi. Yine filmlerdeki fotoğraflar elbette ki NBC'nin objektifindendi, yine masa başında yapılan uzun konuşmalarda adeta karakterlerden ziyade yönetmeni, onun anlatmak istediklerini dinliyor gibiydik. Samet'in Sevim ile olan durumu zaten film sonunda anlaşılmıştır diye düşünüyorum, Samet'in Sevim'i bir öğrenci, bir çocuk olarak ne kadar çok sevdiği, onun ışığını, enerjisini ne kadar çok sevdiği. Hatta Sevim'in gözünden kendisini görüp, kendisini sevmek isteme arzu. Fakat Sevim'in de bulunduğu köyde ışıltısının kaybolacağını, sıradanlaşacağını, farklı olamayacağına dair hüznünü de gördük. Merve Dizdar en iyi kadın oyuncu ödülünü aldı, hak ediyor elbet ama Deniz Celiloğlu zaten beğendiğim bir oyuncudur, filmi sırtlamayı çok iyi başarmış,

yine oynadığı karakterin olumsuz birçok yönünü çok güzel yansıtarak yaşayacak çatışmalara çok güzel zeminler hazırlamış. Filmin bir yerinde köpeği vurulan adamın dediği gibi "İnsan olduğu için" insan olduğu için yaptıklarını yapan bir karakter. Kötülüğü, iyiliği, bencilliği, kıskançlığı, öfkesi, merhameti ve sevgisiyle yaptıklarını insan olarak yapan bir kişi. Puanım: 8.0 (30 Eylül 2023)".

"Nuri Bilge Ceylan'da yine bir başyapıt eser ortaya çıkartmış. Bence bu film yönetmenin en iyi üç filminden biri. Karakterlerin hepsi çok gerçekçi, hepsinin zaafı var. Hepsinin iyi ve kötü yönleri var. Çok uzun ama neresi çıksa film daha güzel olurdu bilemiyorum (9 Kasım 2023)".

"3 saat sıkmadan kendini izlettirebilen bir film, en azından benim için. (...) Saat gibi tıkır tıkır işleyen senaryosu, üstün oyunculukları, özenli oyuncu yönetimi, merak uyandıran kurgusu, NBC'nin her zamanki masalımsı ışık ve gölge tasarımı, aralara konulmuş ve hikayeyi güçlendiren harikulade fotoğrafları, pırlıl sesi, etkileyici ses tasarımı, az sayıda ama içi titreten müzikleri, akıcı kamera hareketleri ve uzun süresine rağmen sanki bir film seyrediyor gibi değil de bir edebi eser okuyor gibi büyük bir zevkle takip edilebilmesi ile, ulaşılması zor bir seviye sunuyor (14 Mart 2024)".

Seyircilerin, Ceylan'ın teknik ve anlatı olarak yaptığı hamleleri de yorumladığı görülmektedir. Örneğin, karakterler arası çatışma, Samet'in setin içinde dolaştığı sahnedeki yabancılaşma, masalı ışık tasarımı, müzikler, edebi ve sanatsal yön gibi unsurlar seyircilerin yorumlarında bahsettiği şeylerdir. Film analizindeki bu derinlik, oyunculuklardan senaryoya, ödül tartışmalarından karakterlere kadar kapsamlı şekilde yapılmaktadır.

Sonuç

Film seyretme ve film sonrası yorum yapma, puan verme, tartışma gibi pratiklerin dijital ortamlarda görünürlüğü artmaktadır. Dijital seyir pratikleri, filmin zaman ve mekân fark etmeden izlenmesini sağlamaktadır. Aynı şekilde film üzerine yorum yapmak, filmi analiz etmek, filme puan vermek gibi seyir sonrası pratikler zaman, mekân ve kişi

sınırlaması olmadan dijital kamusal alanda yer almaktadır. Buna olanak veren dijital sine-forum, sanatfilmiseyircileri içinde bir alan oluşturmaktadır. Katılımcı kültürün sanat filmi seyircilerindeki yansımaları, daha detaylı ve derin bir film analizinin görülmesini sağlamaktadır. Ortak beğeni ve zevklere sahip kullanıcı/seyirciler, dijital ağlarda fikirlerini belirterek başka seyircilere ulaşmaktadır. *Sinemalar.com* isimli web sitesinde *Kuru Otlar Üstüne* filminin yorumlarına bakıldığında bazı ortak temalar görülmektedir. Filmin sanat filmi anlatısına dikkat çekilmiş, durağan olsa da içine alan bir film olduğu yorumları görülmüştür. Zaman imaj sinemasının bu yönü, bazı seyircilerin beğendiği bir anlatıyken bazılarının ise durağan ve sıkıcı bulduğu bir stil olmaktadır. Ancak seyirciler, filmin bir sanat filmi olduğunun bilincinde olarak yorumda bulunmuştur. Bir başka ortak tema ise taşra ve Anadolu temasının gerçekçi ve doğal işlenişidir. Seyirciler, diyalogların, oyuncuların, sinematografinin gerçekçiliğine yorum yapmışlardır. Film analizlerinde bazı yorumların son derece detaylı, bilinçli ve sinematik jargona uygun olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan yorumların çoğunda sanat filmi seven seyircilerin olduğu görülmüş ve film genel olarak beğenilmiştir. Seyircilerin dijital kültüre ayak uydurduğu görülse de dijital ağları kendi sistemlerine göre değiştirdiği görülmektedir. Örneğin, web sitesinde puanlamaya yönelik bir uygulama yer almazken seyirciler film yorumlarının hemen ardına 10 üzerinden kendince bir puanlama yapmaktadır. Böylelikle dijital alan kullanıcı/seyircinin pratikleriyle şekillenebilmektedir. Aynı zamanda dijital kültür açısından web sitesi, filme gelen yorumlarını beğenme ve yorumlara cevap yazma gibi geri bildirim özelliğine olanak vermektedir. Sonuç olarak sanat filmi seyircisinin, *Kuru Otlar Üstüne* filminde belirli temalara odaklandığı, film analizlerini detaylı yaptığı, seyir sonrası dijital pratikleri kullandığı, sanat filmini onun içkin özellikleriyle değerlendirdiği görülmektedir. Dijital ağlar, seyir sonrası sine-forum platformu olarak ortak beğenideki insanları bir araya getirmekte ve film üzerine düşünmeye olanak vermektedir. Bununla birlikte, izleyicilerin dijital ağları kendi tercihleri ve eleştirel yaklaşımları doğrultusunda

biçimlendirdiği söylenebilir.

Kaynaklar

- Başer, E. & Akıncı, S. (2020). Kullanıcı deneyimi ve kişiselleştirme bağlamında bir dijital platform incelemesi, *Selçuk İletişim Dergisi*, 13 (2), 866-897.
- Betton, G. (1990). *Sinema tarihi*. (Ş. Tekeli, Çev.) İletişim Yayınları.
- Castells, M. (2008). *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür*. 1. Cilt Ağ toplumunun yükselişi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Chuu, S.L.H., Chang J.C. & Zaichkowsky, J. L., (2009) Exploring art film audiences: A marketing analysis, *Journal of Promotion Management*, 15:1 2, 212-228.
- Clarke, J. (2012). *Sinema akımları*. (Ç. E.Babaoğlu, Çev.). Kalkedon Yayıncılık.
- Cook, R.F. (2020). *Postcinematic vision*. University of Minnesota Press.
- Dewdney, A. & Ride, P. (2006). *The new media handbook*. Routledge.
- Gillespie, R. (2012). The art of criticism in the age of interactive technology: Critics, participatory culture, and the avant-garde, *International Journal of Communication* 6, 56-75.
- Gunning, T. (2006). The cinema of attraction[s]: Early film, its spectator and the avant-garde, içinde W. Strauven (editör), *The Cinema of attractions reloaded* Amsterdam University Press.
- Güngör, N. (2020). *İletişim, kuramlar ve yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- Hayward, S. (2001). *Cinema studies: The key concepts*. Routledge, Second Edition.

- İpek, B. (2019). Başka bir sinema deneyimi: "Başka Sinema" [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Marmara Üniversitesi.
- Jenkins, H. (2003). Digital cinema, media convergence, and participatory culture. İçinde D. Thorburn & H. Jenkins (eds.). *Rethinking media change* MIT Press.
- Jenkins, H. (2004). The cultural logic of media convergence. *International Journal of Cultural Studies*, vol 7 (1), 33-43.
- Jenkins, H., Purushotma, R., Weigel, M., Clinton, K. & Robison, A.J. (2009). *Confronting the challenges of participatory culture*, The MIT Press.
- Jenkins, H. (2019). *Cesur yeni medya*. (Çev. N. Yeğengil). İletişim Yayınları.
- Katz, E. (1959). Mass communications research and the study of popular culture: An editorial note on a possible future for this journal, *Studies in Public Communication*, 2, 1-6.
- Kovacs, A.B. (2010). *Modernizmi seyretmek*. (E. Yılmaz, Çev.). De Ki Basım Yayım.
- Laughey, D. (2010). *Medya çalışmaları*. (A. Toprak, Çev.). Kalkedon Yayınları.
- Medin, B. & Kaymak, A. (2022). *Sinema ve dijital platformlar*. Doruk Yayınları.
- Monaco, J. (2002). *Bir film nasıl okunur?* (E.Yılmaz, Çev.). Oğlak Yayıncılık
- Neale, S. (2010). Kurum olarak sanat sineması. (Ö. Yaren, Çev.). İçinde A. Karadoğan (editör). *Sanat sineması üzerine*. De Ki Basım Yayım.
- Özçetin, B. (2018). *Kitle iletişim kuramları*. İletişim Yayınları.
- Öztürk, S. (2018). *Sinema felsefesine giriş*, Ütopya Yayınevi.
- Ryan, J. (2019). *İnternetin geçmişi ve dijital gelecek*. (B. Keleş, Çev.). TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.
- Sarı, Ü. & Türker, H. (2021). Dijital platform kullanıcılarının izleme alışkanlıklarına yönelik bir araştırma: Netflix örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 59-80.
- Schreier, M. (2012). *Qualitative content analysis in practice*. London: SAGE.
- Silvia, P. J. (2007). Knowledge-based assessment of expertise in the arts: Exploring aesthetic fluency. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. 1 (4): 247- 249.
- Toffler, A. (2008). *Üçüncü dalga*. (S. Yeniçeri, Çev.). Koridor Yayıncılık.
- Tuğan, N. H. (2023). Yönetmenin kurgusundan hayran kurgusuna: Dijital sinema çağında yönetmenin yaratıcı konumu ve Auteur kuram. *Yeni Medya* (14), 17-38.
- Turgut, O. (2024). Film keşif ağlarının izleme deneyimi ile ilişkisi: Letterboxd örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 11(1), 253-281.
- Uğur Balcı, A. (2024). Deneysel sinema üzerine bir seyirci çalışması: Z kuşağı örneği, [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi.
- Van Dijk, J., Poell, T. and De Wall, M. (2018). *The platform society*. Oxford University Press.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayın.

Extended Abstract

Recent audience studies reveal the significant impact of digitalization, as digital practices, embedded in all aspects of daily life, have become integral to activities such as watching films, post-viewing commentary, discussing films,

connecting with fellow cinephiles, and rating films. Digital culture, with its transformative nature, has made these practices routine. Digitalization allows content to be reinterpreted and reshaped by users due to its malleable and customizable structure. Thus, audiences simultaneously become active users. Through digital networks, audiences can voice their opinions not only to like-minded individuals but also to film producers. This enables them to articulate their personal preferences, provide ratings, and share detailed commentary. Jenkins (2019) highlights how digitalization has amplified participatory culture, particularly among fan communities, who play a central role in interpreting, analyzing, and re-creating content. This phenomenon, according to techno-optimists, eliminates the passivity of traditional media audiences, paving the way for active audience-users who utilize media tools for their own purposes, derive satisfaction from them, embrace digital platforms, and establish a presence within digital networks. In the context of cinema, the dominance of popular culture products is particularly evident in Turkey. However, audiences seeking alternative films often turn to works categorized as art cinema, festival films, or independent films, which they can access not only in theaters but also through digital platforms. For some viewers, the post-viewing experience extends beyond watching the film to activities such as commenting on it, reading film critics' analyses, and rating the film. The internet, regarded by techno-optimists as a digital public sphere, plays a central role in the network society (Castells, 2008: 621) by making ideas visible in public spaces. Considering that art film audiences in Turkey represent a more specific niche compared to mainstream cinema audiences, their interactions and comments within digital networks take on increased significance. Websites, applications, and social media platforms facilitate post-viewing practices by enabling audiences to comment on films, rate them, respond to others' comments, and like or dislike posts. These features bring post-film practices into the digital realm, effectively creating a digital cine-forum where discussions and engagements surrounding films can flourish.

The practices of watching films and engaging in post-viewing activities such as commenting, rating, and discussing have become increasingly visible in digital spaces. Digital viewing practices enable audiences to watch films without constraints of time and place. Similarly, post-viewing activities like commenting on, analyzing, or rating films take place in digital public spheres, unrestricted by temporal, spatial, or individual limitations. Digital cine-forums, which facilitate such practices, provide a dedicated space for art film audiences as well. Reflections of participatory culture among art film audiences contribute to more detailed and in-depth film analyses. Users/viewers with shared tastes and preferences express their opinions on digital platforms, reaching wider audiences. An examination of the comments on the film *About Dry Grasses* on the website Sinemalar.com reveals certain common themes. First, viewers have contributed nearly ten pages of comments. These remarks highlight the film's art-house narrative style, with many noting that despite its slow pace, it is an immersive experience. While the temporality and imagery of the film resonate positively with some viewers, others find this style slow and tedious. However, the comments reflect a general awareness of the film as an art-house production. Another recurring theme is the realistic and natural portrayal of rural and Anatolian life. Viewers have commented on the realism of the dialogues, performances, and cinematography. Some of the analyses are highly detailed, informed, and aligned with cinematic terminology, indicating the engagement of a sophisticated audience of art film enthusiasts. Overall, the film has been well-received by this demographic. While these practices demonstrate the audience's adaptation to digital culture, they also show how digital networks are reshaped by the users' own practices. For instance, despite the absence of a formal rating feature on the website, viewers often add their own scores (out of 10) immediately after their comments. This illustrates how digital spaces can be shaped by user/viewer behavior. Furthermore, the website facilitates feedback through features that allow users to like comments or respond to them, enhancing the

interactive nature of digital culture. In conclusion, the audience for art films demonstrates a focus on specific themes in *About Dry Grasses*, conducts detailed analyses, engages in post-viewing digital practices, and evaluates the film in light of its intrinsic characteristics. Digital networks act as post-viewing cine-forums, bringing together individuals with shared preferences and creating opportunities for reflection and dialogue on the film.

Yazar Bilgileri

Author details

1-(Sorumlu Yazar **Corresponding Author**) Arş. Gör. Dr. Ankara
Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, aysu.ugur@
hbv.edu.tr

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. **None**

Çıkar Çatışması

Conflict of Interest

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. **None**

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Uğur Balcı, A. (2025). Dijital sine-forum: kuru otlar üzerine
filminin seyirci/kullanıcı yorumları üzerine bir değerlendirme
Yeni Medya (18), 291-305, [https://doi.org/10.55609/
yenimedya.1614423](https://doi.org/10.55609/yenimedya.1614423).